

JANUARI

*De maand januari is geschreven door
ds. C.C. den Hertog, Nijmegen*

1 JANUARI Nieuwjaar

Genesis 37:1-11

Psalm 77:4,6

*'De broers zagen wel dat hun vader het meest
van Jozef hield.'* (vs. 4)

'Een goed en gezegend 2022' – dat hebben we vandaag herhaaldelijk gezegd. Zegen van de HEER God: dát is wat we nodig hebben in het nieuwe jaar. In de verhalen rond Jakob (Gen. 25-35) is het precies over die zegen gegaan. Nu zwenkt de camera naar zijn gezin. En je zou hopen: Jakob weet uit eigen ervaring hoezeer het mis kan gaan als ouders hun lievelingetjes hebben en vertellen dat er maar één de gezegende kan zijn en dat de anderen het nakijken hebben. Als Jakob dat al heeft geleerd, weet hij het hier meesterlijk te verbergen. Hij zaait wind door Jozef voor te trekken. En wie wind zaait, zal storm oogsten. En dat zal deze maand ook wel blijken. Maar het zal minstens zo duidelijk worden dat boven die menselijke wirwar de HEER God staat die niet loslaat wat zijn hand begon. Dat gold toen en dat zal in 2022 ook zo zijn.

2 JANUARI

zondag

Genesis 37:12-28

Lied 166b:1

'Dit is onze kans! Laten we hem vermoorden en hem ergens in een put gooien.' (vs. 20)

Jozef zoekt zijn grote broers. Daarover gaat het in de verhalen rond Jozef. We herinneren ons nog dat de broers Jozef niet konden uitstaan en dat er geen vriendelijk woord voor hem afkon. In het Hebreeuws klinkt daar het bekende woord 'sjalom'. Datzelfde woord klinkt ook in de opdracht die Jakob aan Jozef geeft: 'Ga kijken naar de sjalom van je broers.' Als de broers hem zien aankomen, ontstaat een wild plan: afvoeren naar Egypte. Weliswaar doden ze hem zelf niet, maar niemand heeft enige illusie over de levensverwachting van een slaaf in Egypte. Moord dus. Wat aan het begin van het hoofdstuk nog gedachten zijn, barst hier ineens in een gruwelijke daad naar buiten. Broers die samen opgroeiden raken elkaar kwijt. Het verschil dat Jakob tussen hen maakte roept dodelijk geweld op. Gaat Jozef zijn broers ooit vinden?

3 JANUARI

zondag

Genesis 37:29-36

Psalm 77:1,3

'Al zijn zonen en dochters deden hun best om hem te troosten, maar hij wilde niet getroost worden' (vs. 35)

Elk twee zilverstukken, dat is de opbrengst voor de broers. Een mooi zakcentje, maar ze kunnen er natuurlijk niets mee beginnen, want een grote aankoop zal vragen oproepen. Een leven vol geheimen begint. Daarom moet dat kleed van Jozef de boodschap overbrengen. Gedompeld in het bloed van een bokje sturen ze het vooruit met minimale informatie en maximale suggestie. Zij zeggen niet dat Jozef verslonden is – die conclusie trekt Jakob. Er staat dat zijn zonen probeerden hem te troosten. Dat moet dan wel met meel in de mond zijn, want zij weten wat er echt is gebeurd. En dat zien ze natuurlijk in elkaars blikken als ze machteloos bij hun huilende vader staan. Dit gezin wordt beheerst door een verschrikkelijk geheim. Het blijft wonderlijk hoe Israël zijn 'vaderlandsche geschiedenis' beschrijft. Deze was kun je alleen buiten hangen als je weet van iemand die het witter dan sneeuw zal maken.

4 JANUARI

dinsdag

Genesis 38:1-11

Psalm 73:1,2,8,9

'In diezelfde tijd verliet Juda zijn broers' (vs. 1)

Een gezin in ontbinding. Na de verdwijning van Jozef verlaat ook Juda het ouderlijk huis. Is het misschien te zwaar om te leven in een gezin met een geheim? Niet alleen het gezin laat hij los, ook veel van wat voor zijn voorgeslacht zo belangrijk was. Hij kiest een Kanaänitische tot vrouw. Een eerste stap buiten Gods verbond. En die wordt gevolgd door een volgende: als zijn zoons Er en Onan sterven zonder nageslacht, besluit hij zijn derde zoon niet aan Tamar te geven. Het kon wel een heks zijn, hoor je hem denken. Dat zijn zoons zelf schuldig zijn komt niet in hem op. 'Mijn jongens doen zoiets niet.' Dat hij daarmee Tamar een toekomst ontzegt, deert hem niet. Wie met zichzelf bezig is en zich aan de woorden van God weinig gelegen laat liggen, maakt slachtoffers. Maar gelukkig: dan is de HEER er ook nog.

5 JANUARI

woensdag

Genesis 38:12-30

Psalms 87:1,2,3,4

'Zij is onschuldig maar ik niet, want ik heb haar niet aan mijn zoon Sela gegeven.' (vs. 26)

De HEER is er ook nog, zo sloten we gisteren af. Als Juda aan Tamar de toekomst ontzegt, bedenkt zij een plan dat door Hem gezegend wordt: Juda zelf verwekt nageslacht bij haar. Als ze zwanger blijkt, denkt hij zich voorgoed van haar af te kunnen maken. Maar als zij zijn snoer, zegel en staf stuurt, kan hij er niet omheen en spreekt woorden van verbinding in plaats van verwijdering: 'Zij is onschuldig, ik niet.' Ook in zijn gezin dreigde een geheim tegen het tentdoek te blijven hangen maar God doet het weg. Eeuwen na deze gebeurtenissen zal een evangelist over zijn papyrus gebogen zitten en haar naam schrijven in het geslachtsregister van Jezus Christus (Mat. 1:3). Daarmee betoont hij zich een navolger van Israëls God die op een genadige manier rekent: op zijn rol waar Hij de volken schrijft, telt Hij hen als in Israël ingelijfd. Als Hij gaat zegenen, sluit Hij niet uit maar in!

6 JANUARI

donderdag

Genesis 39:1-6

Psalm 60:4

'De HEER stond Jozef terzijde, zodat het hem goed ging.'
(vs. 2)

Terug naar Jozef. Wat is er van hem geworden? Hij is ver van huis. Maar: 'De HEER stond Jozef terzijde, zodat het hem goed ging', merkt de schrijver terloops op. Wist Jozef dat zelf ook? Het staat er niet. Er staat wel dat Potifar zag dat de HEER met Jozef was. Is het nou waarschijnlijk dat deze topambtenaar van het door en door godsdienstige Egypte dat gezien heeft? Zou Potifar zelf dat zo gezegd hebben? Hoe kijken wij eigenlijk naar ons leven als de dingen ons goed gaan? Stellen we dan de vraag of God ons nabijkomt? Potifar bespeurde iets bij die jonge slaaf. Of mensen het nou beseffen of niet, feit is: de HEER is met Jozef. Al lijkt hij geen schim van wie hij was – de HEER laat zijn woord niet ter aarde vallen. Dat werkt iets uit, dat doet Jozef slagen. En daar gaat Egypte nog veel zegen van ondervinden!

7 JANUARI

vrijdag

Genesis 39:7-23

Psalm 120:1,2

'Zo kwam Jozef in de gevangenis terecht.' (vs. 20)

Opnieuw moet het kled van Jozef een verhaal vertellen aan iemand die er niet bij was. Dit keer vormt het een aanklacht in de handen van Potifars vrouw. Net zo onwaar als die eerdere truc met Jozefs kled. Ook nu opent zich een diepe put en Jozef valt erin: de gevangenis. Hoe verhoudt dit zich nou tot wat we gisteren gelezen hebben over de nabijheid van de HEER? Waar is God als de vrouw van Potifar haar leugens vertelt? Nú zouden we toch moeten lezen dat de HEER met Jozef is? Een vraag die heel dichtbij komt. Waar is God als het zwaar is? Bedenk dan: Jozef grijpt zich vast aan Gods woord als hij weigert te doen wat deze vrouw wil. En zo beroept hij zich op God. En wie zich op God beroept komt niet bedrogen uit. Want als Jozef in de cel zit, lezen wij opnieuw: de HEER stond hem terzijde.

8 JANUARI

zaterdag

Genesis 40:1-23

Psalm 22:8,10

'De schenker dacht echter niet meer aan Jozef, hij vergat hem.' (vs. 23)

Er wordt wat afgedroomd in deze verhalen! Het begon allemaal met Jozefs dromen. Nu hij in de gevangenis zit, zijn er twee medegevangenen die dromen. Ze hebben geen benul van de betekenis en zo treft Jozef hen aan met sombere gezichten. 'De uitleg van dromen is toch een zaak van God?', houdt Jozef hun voor, om er meteen bij te zeggen: 'Vertel mij die dromen eens!' De HEER doet hem zien wat de dromen betekenen: voor de één een goede boodschap, voor de ander helemaal niet. De schenker vergeet Jozef. Hij gaat over tot de orde van de dag en hij geniet van zijn vrijheid. Jozef was voor hem niet een mens die naar hem omzag. Jozef was voor hem een figurant in de film waarin hijzelf de hoofdrol speelde. Dit Egypte is niet ver; hoe vaak gaan mensen niet zo met anderen om: als figuranten? Gelukkig vergeet God Jozef niet.

9 JANUARI

zondag

Genesis 41:1-13

Lied 315:1,2,3

'Twee volle jaren later kreeg de farao een droom.'
(vs. 1)

Nu begint warempel ook de farao te dromen! Het is wel heel opvallend wat een rol de dromen hier spelen. Wij weten vandaag wel iets van wat er in onze dromen allemaal voorbij kan komen aan angsten en vragen, maar we zullen niet snel geneigd zijn te denken dat de HEER in die dromen tot ons spreekt. Doet Hij dat dan niet meer? Twee dingen: wij hebben een Bijbel en maken deel uit van een gemeente. Aan de andere kant horen we verhalen van mensen die geen toegang hebben tot het Woord van God en die geen gemeente om zich heen hebben. Zij maken in dromen bijzondere dingen mee die hen doen zoeken naar Gods wil. We moeten dus de dromen niet te snel wegzetten en goed bedenken dat God ons zoekt langs vele wegen. Maar in het Woord vinden wij zijn wil volkomen. En zijn wil – zo blijkt ook hier – is dat wij leven zullen!

10 JANUARI

maandag

Genesis 41:14-36

Psalm 119:17,18

'Dat is niet aan mij, maar misschien geeft God een uitleg die gunstig is voor de farao.' (vs. 16)

Jozef wordt gewassen, geschoren, gekapt en gekleed en bij de farao gebracht. Inmiddels is hij dertig – al dertien jaar een vreemdeling! Net als eerder waarschuwt Jozef nu ook: 'Ik kan geen dromen uitleggen, dat is iets van God.' Vervolgens mag hij de droom uitleggen. En hij beperkt zich daar niet toe, maar hij geeft er meteen advies bij: stel iemand aan die hier beleid op gaat maken. De farao weet wel wie dat moet gaan doen, en zo zien we hier een carrièresprong waar de beroemde 'krantenjongen-tot-miljonair' bleek bij afsteekt. Onderkoning Jozef. 'Met u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden', zei God ooit tegen Jozefs overgrootvader. Terwijl Hij Jozef spaart, draagt en bewaart, is Hij niet alleen met Jozef bezig maar in hem met Israël. En ook met de volkeren. Zo werkt deze God. In het Evangelie zien we Hem precies datzelfde doen: in die Ene voor heel de wereld heil brengen.